

Prírodné Krásy Slovenska

Najkrajšie doliny

PRÍRODNÉ KRÁSY SLOVENSKA

Ján Lacika

NAJKRAJŠIE DOLINY

Editor: Daniel Kollár

Prírodné Krásy Slovenska

Najkrajšie doliny

1. vydanie, 2009

Autor textu: Ján Lacika

Editor: Daniel Kollár

Zodpovedný redaktor: Daniel Kollár

Jazyková úprava: Jana Hyžová

© Fotografie: Ján Lacika, Lucia Benkovská, Ivan Bohuš ml., Slavomír Gnip, Peter Chromek, Jozef Jakál, Daniel Kollár, Tibor Kollár, Zuzana Kollárová, Libor Láznička, Silvester Stiegler a Tomáš Trstenský

Fotografia na obálke: Peter Chromek

Mapy: Kamila Kollárová

Dizajn a typografia: Marianna Lázničková

Tlač: VKÚ, a. s., Harmanec

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovoľené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

© DAJAMA, Lubľanská 2, 831 02 Bratislava

tel.: +421 (2) 446 317 02, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2009 ako svoju 184. publikáciu.

ISBN 978-80-89226-74-0

Slovo editora

Milí čitatelia, vydavateľstvo DAJAMA v nadväznosti na časopis Krásky Slovenska, ktorého je nakladateľom, tematicky spracúva jednotlivé pozoruhodnosti Slovenska. V rámci edície Prírodné Krásky Slovenska sa postupne zameriavame na najhodnotnejšie časti jeho prírodného dedičstva. Ako ďalšiu v poradí na knižný trh prinášame knihu Najkrajšie doliny. Určitým spôsobom nadväzuje na úplne prvú publikáciu z tejto edície – knihu Najkrajšie vrchy, v ktorej autori predstavili 33 z ich pohľadu najkrajších vrchov Slovenska.

Podobne ako vrchy a štíty aj doliny patria k charakteristickým krajinným scenériám Slovenska a k tomu najkrajšiemu, čo slovenská príroda ponúka. Časopis Krásky Slovenska v minulých rokoch uverejnil čitateľský rebríček najkrajších dolín a práve v nadväznosti naň sme sa rozhodli pripraviť a vydať knihu Najkrajšie doliny. Hoci si uvedomujeme, že aj v prípade dolín, ktoré nesú označenie „najkrajšie“, ide o subjektívne názory autorov a vydavateľa, punc objektivnosti konečnej skupine dáva spomínaný rebríček čitateľov časopisu Krásky Slovenska, podľa ktorého sme pri výbere postupovali.

Nakoniec sme zvolili 40 dolín, ktoré sme rozdelili do piatich skupín. Pôvodne sme uvažovali aj o skupine dolín z nížinných či zo sopečných oblastí Slovenska, avšak celkový počet by narástol tak, že by sme potrebovali dvojnásobný rozsah strán. A tak sme sa snažili vybrať predovšetkým doliny, ktoré majú pevné miesto v povedomí obyvateľov Slovenska. Predstavili sme ich polohu, vznik a vývoj, ktorý bol v každej skupine odlišný. Okrem podrobnej charakteristiky dolín a ich odnoží sme hľadali a nachádzali aj rôzne zaujímavosti či príbehy, ktoré dotvárajú ich charakter. Veríme, že váš výber najkrajších dolín zaujme a obohatí a že nám prepáčite prípadnú absenciu doliny, ktorá nesie prvenstvo vo vašom osobnom rebríčku.

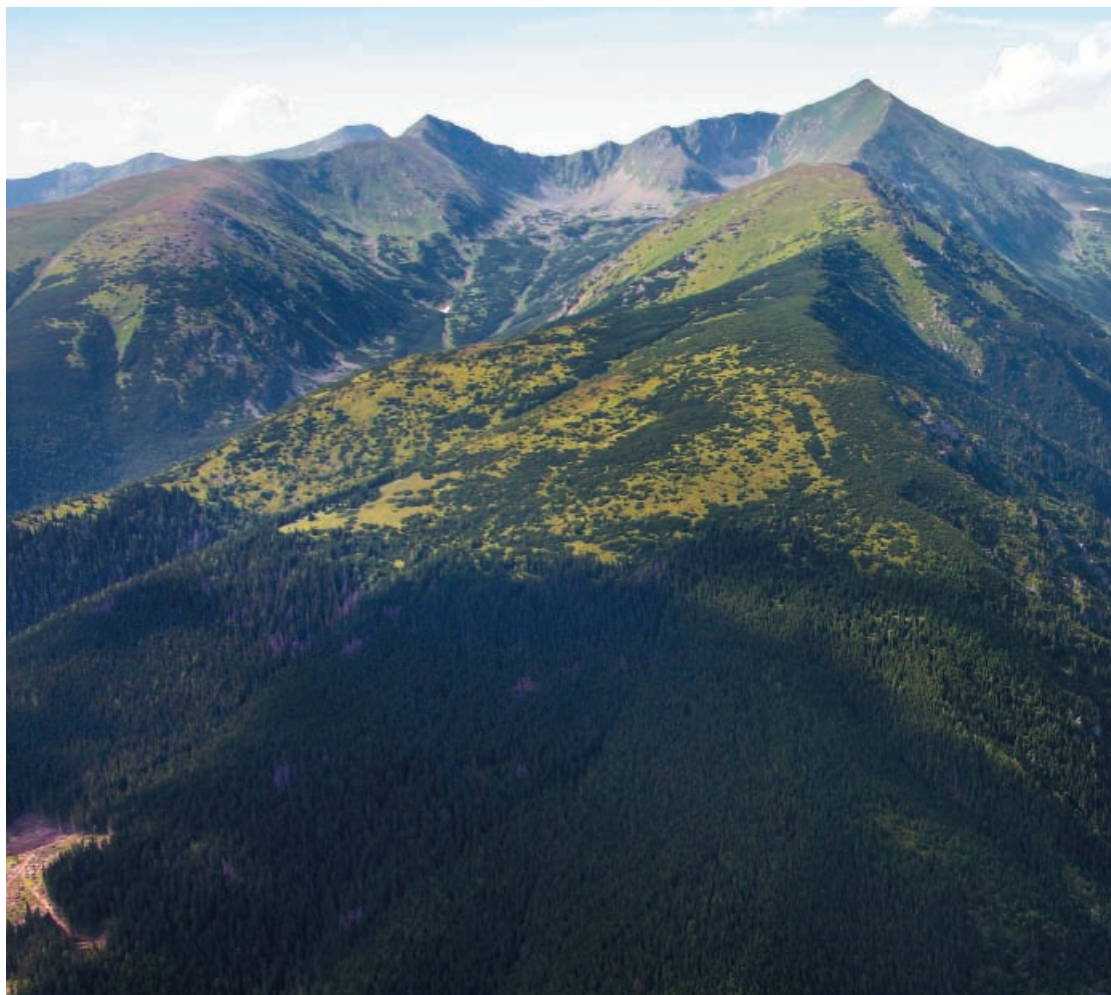
Najkrajšie doliny

Bez kotlín a nížin by neboli pohoria, bez dolín zasa vrchy a horské hrebene. Nižšie položené časti krajiny dajú vyniknúť nebotyčným horským veľikánom, ktoré na ne vrhajú dlhé tieňe. Bez Popradskej kotliny by Tatry neboli skvostom, pýchou Slovenska, len menej významnou vysoko položenou náhornou planinou. Mohutnosť a majestátnosť Gerlachovského štítu by sme si nijako osobitne neuvedomovali, ak by v jeho susedstve pri všetkej skromnosti a pokore nebola Velická a Batizovská dolina.

Dolina je v karpatských pohoriach všadeprítomným fenoménom, pretože okrem niektorých planín reliéf hornatých oblastí tvorí sieť dolín a horských chrbtov. Doliny

možno nájsť aj v krajine kotlín a nížin, kde sú vhlbené do oblých pahorkatín. Dokonca aj na nížinných rovinách, napríklad na Žitnom ostrove, sú mikrodoliny majúce podobu živých či opustených riečnych ramien.

Krása krajiny je subjektívnou vlastnosťou. Do jej hodnotenia vstupuje vlastná predstava človeka o tom, čo sa mu páči, v kombinácii s vlastnými skúsenosťami či zážitkami s danou krajinou. Môže sa však hodnotiť aj s určitou dávkou objektívnosti či exaktnosti asi tak, ako sa podľa ideálnych mier 90 – 60 – 90 posudzujú kráľovné krásy. V prípade dolín sú takýmito kritériami členitosť reliéfu, prevýšenie okolia, prítomnosť skalných foriem, kľukatost, úzkosť dna a po-

dobne. V hre sú aj niektoré vedecky získané vedomosti napríklad o jedinečnej genéze či nezvyčajnej geologickej stavbe podložia. Zohľadňuje sa aj ľudský faktor – na jednej strane minimálny zásah človeka do prírodnej krajiny a na druhej strane prítomnosť pozitívnych prvkov, ktoré do doliny vniesla ľudská ruka. Môže ísť napríklad o hrad, chatu alebo most.

Kniha Najkrajšie doliny predstavuje 40 slovenských dolín bez poradia na pomyslenej stupnici krásy. Autor čitateľovi nepodsúva svoj rebríček krásy, kladie dolinu vedľa doliny a spája ich podľa spôsobu vzniku a geologickej stavby. Najpočetnejšiu skupinu tvoria doliny, na ktorých zanechali stopy dávne ľadovce. Ďalšiu pospájal z dolín, ktoré možno označiť ako prielomy, čo znamená, že naprieč pretínajú nejakú horskú prekážku. Tretia kapitola je poskladaná z dolín, pre ktoré je spoločným menovateľom horská krajina a dĺžka.

Sú v nej turisticky atraktívne doliny viacerých karpatských pohorí. Ďalší súbor dolín spája skutočnosť, že prekypujú skalnou výzdobou. Sú bohaté na rôzne bizarné bralá a vo väčšine prípadov ide o vápencové doliny. Do tejto skupiny by patrili aj doliny v ďalšej kapitole, ktoré sú takisto skalnaté, avšak sú ťažšie prístupné. Ide napríklad o úzke tiesňavy Slovenského raja, ale aj iných pohorí, ktoré možno preliezť len s pomocou rebríkov, reťazí a stúpadiel a často priamo s vodopádom za golierom.

Vlastný rebríček najkrajších dolín Slovenska si každý čitateľ celkom určite urobí sám. Môže využiť poznatky o pôvode, osobitosti či jedinečnosti jednotlivých dolín obsiahnuté v tejto knihe. Skôr si však vyberie dolinu, ktorá je jeho srdcu najmilšia. Takú, ktorú osobne poznal, prešiel a zažil na vlastnej koži a ktorá v našom výbere ani nie je. Veď krásnych dolín je na Slovensku toľko, že všetky sa do jednej knihy pri najlepšej vôli nevmetia.

Sochár ľadovec

Počas štvrtohôr Karpaty tektonicky rástli. Ich najvyššie pohoria postupne presiahli hranicu večného snehu, vďaka čomu sa v nich v ľadových dobách vytvorili podmienky na vznik ľadovcov. V čase vrcholiacej ľadovej doby sa táto významná klimatická línia znížila na úroveň približne 1 700 m n. m., pričom nad ňu vytrčali Tatry, Nízke Tatry, Malá Fatra a masív Babej hory v Oravských Beskydách. V Tatrách identifikovali stopy po najmenej troch fázach zaľadnenia. Počas poslednej ľadovej doby sa 33 dolín v ich slovenskej časti zaplnilo dolinovými ľadovcami s celkovou rozlohou 15 000 ha. Viac zaľadnená bola väčšmi vyzdvihnutá južná časť pohoria, avšak najdlhší ľadovec vznikol na severnej strane Tatier – v Bielovodskej doline. Asi pred 10 000 rokmi sa posledná ľadová doba skončila a výrazné oteplenie klímy tatranským ľadovcom „odzvoniť do hrobu“. Tatranské doliny vznikli skôr, ako ich v ľadových dobách zaplnili masy ľadu. Avšak práve dolinové ľadovce im dali súčasnú prítažlivú podobu. Za pomerne krátke geologické obdobie, ktoré uplynulo po skončení poslednej ľadovej doby, sa tatranské doliny nestačili výraznejšie zmeniť, a preto majú ľadovcové kary, trógy (údolia vyhĺbené horským ľadovcom), morény a množstvo ďalších ľadovcových foriem reliéfu.

Po stopách ľadovcového obra

Bielovodská dolina

Bielovodská dolina je tichým obrom severných Tatier. Vyniká mohutnosťou a rozvetvenosťou, v čom nemá medzi tatranskými dolinami konkurenta.

Bielovodská dolina leží na severnej strane Tatier v katastri Tatranskej Javoriny a poľskej Bukowiny Tatrzańskiej. Kedysi sa nazývala Podúplazská dolina. Je národnou prírodnou rezerváciou s rozlohou 3 712 ha. Prístupná je od cestného hraničného prechodu do Poľska

v Lysej Poľane. Dolina je v lete turisticky prístupná v celej dĺžke po modro značkovanom turistickom chodníku, ktorý umožňuje prechod na opačnú stranu pohoria. V zime je otvorená len jej spodná časť po Bielowodskú poľanu.

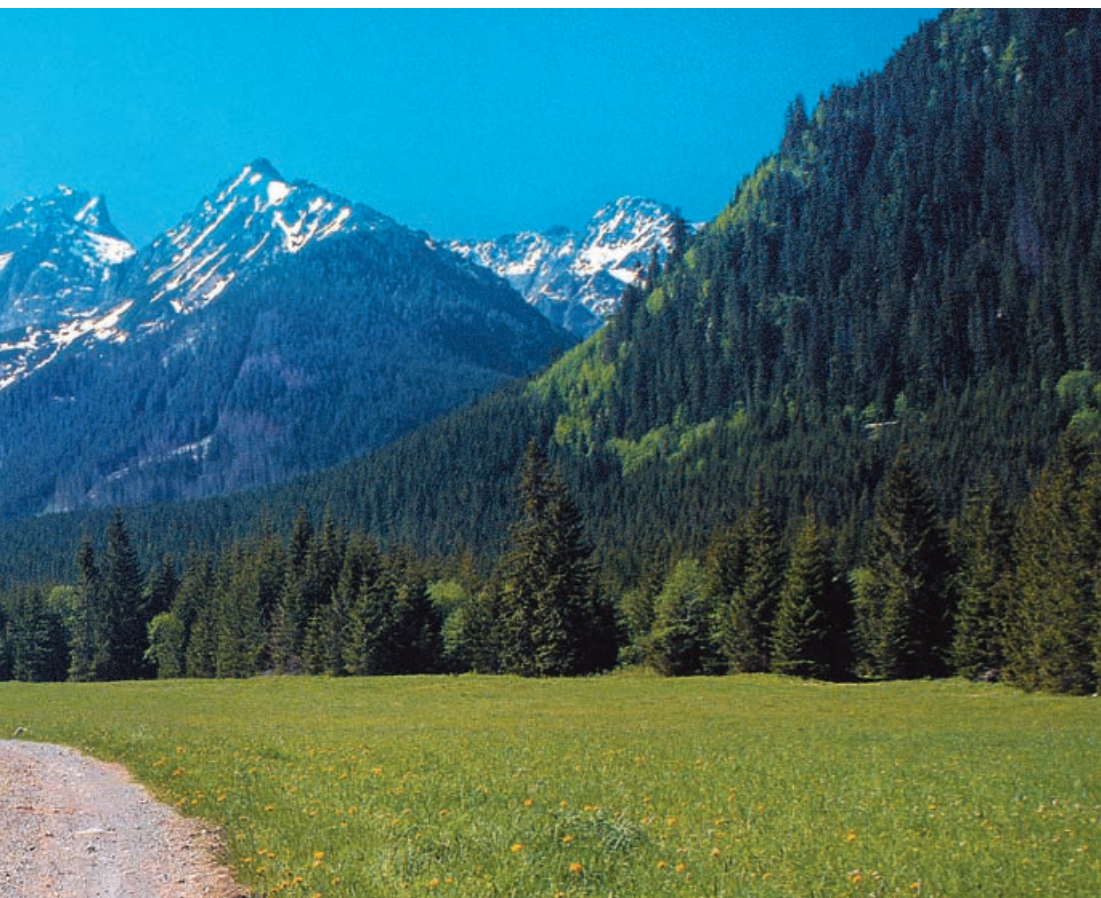
▼ *Tatranská panoráma z Bielowodskej poľany*

Bielovodská dolina je najdlhšia a najrozvetvenejšia vo Vysokých Tatrách. Je dlhá 13 km a má veľké bočné doliny, ktoré sú väčšie ako mnohé hlavné tatranské doliny. Dolina s vetvami má pôdorys v tvare trojuholníka – jeho západnú stranu tvorí hrebeň Kozieho Wierchu a Woloszyna, južnou stranou je ostrý hlavný vysokotatranský hrebeň tiahnuci sa od Svinice po Malý Javorový štít, z ktorého vybieha na sever bočná rászocha Širokej. V masíve budovanom prevažne vápencami, ktorý je treťou stranou trojuholníka, sa vyskytujú zaujímavé krasové útvary vrátane nedávno objavenej jaskyne Mesačný tieň s úctyhodnými rozmermi.

Bielovodskou dolinou preteká horská bystrina Biela voda. Poliaci ju nazývajú Białka. Jej zdrojnicami sú Zelený a Litvorový potok, ktorých sútok sa nachádza pod skalným prahom Kačacej doliny v nadmorskej výške 1 420 m. Väčšie prítoky prijíma zľava (Rybi Potok a Roztoka). Po 13 km od prameňa Biela voda ako dravá horská rieka opúšťa územie Tatier a po 27 km sa v poľskom Podhalí vlieva do Dunajca.

Hlavná dolina má v pramennej časti štyri vysoko „zavesené“ tienisté dolinky. Pod Vysokou a Rysmi v hlavnom hrebeni leží Ťažká dolina. Jej nedávny názov Česká dolina vznikol skomolením poľského slova ciężka (ťažká) na česká. V doline sú dve plesá. Horné Zamrzlé pleso je počas väčšiny roka pokryté ľadom, pretože dolinka leží v dlhom tieni hlavného vysokotatranského hrebeňa. Pod nižšie položeným Ťažkým plesom sa cez vysoký skalný prah prepadáva Ťažký vodopád vysoký 12 m. Aj východnejšie ležiaca visutá Kačacia dolina strmo klesá skalným prahom do hlavnej doliny Hviezdoslavovým vodopádom, ktorý jej o 3 m vyšší ako jeho blízky sused. Kačacia dolina je stupňovitá. Horné stupne ležia priamo pod strmými skalnými stenami medzi Gánkom a Litvorovým štítom. Na spodnom stupni leží Zelené Kačacie pleso a Kačacie pliesko. Turisticky prístupná je iba Litvorová dolina. Na jej nižšom stupni sa nachádza Litvorové pleso, vyššie ležiace Zamrzlé pleso tvorí s osamelo sa týčiacou Hrubou vežou pôsobivú krajinnú scenériu. Hrubá veža sa považuje za nunatak,

čo je eskimácke slovo používané v glaciálnej terminológii na označenie „ostrova“ nezaľadneného územia obkoleseného ľadovcom. Za Hrubou vežou sa rozkladá Svišťová dolina s miniatúrnym Hrubým plesom.

Lavé bočné doliny Bielovodskej doliny sú krátke. Najväčšia z nich je Rovienková dolina, ktorá dosahuje dĺžku necelé 3 km. Väčšie a mohutnejšie sú ľavostranné bočné doliny. Najvyššie leží Žabia Bielovodská dolina skrytá za majestátnou kulisou Mlynára. Na dne ostro ohraničeného skalného amfiteátra leží dvojica Bielovodských Žabích plies, ktorým patrí štvrté a desiate miesto medzi najväčšími plesami slovenskej časti Tatier. Dve veľké dolinové odnože sa nachádzajú v poľskej časti Bielovodskej doliny. Na ich dne sa zrkadlia tri najväčšie tatranské plesá – Wielki Staw Polski v Doline Roztoki, resp. Morskie Oko a Czarny Staw pod Rysmi v Doline Rybiego Potoku. Obe poľské doliny sú rušnou turistickou lokalitou, čím ostro kontrastujú s pokojnejšou slovenskou Bielovodskou dolinou.

▼ Horáreň Biela voda

Bielovodský ľadovec

Bielovodskú dolinu v ľadových dobách zaplňal najväčší tatranský ľadovec. V čase najväčšieho zaľadnenia dosahoval úctyhodné rozmery. Zaberal plochu vyše 3 300 ha, dosahoval dĺžku 13 km a hrúbku 330 m. Miestami mal šírku 1,5 km. V zdrojovej časti pod severnými svahmi masívu Gerlachovského štítu sa nachádzali štyri visuté stupňovité ľadovcové kary s ľadovcovými splazmi, ktoré sa nižšie spájali do jedného. Rozplavené koncové morény ľadového obra sa nachádzajú na Lysej poľane v nadmorskej výške 935 m. Do hlavného ľadovca ústili bočné ľadovce vyplňajúce Dolinu Roztoki, Dolinu Rybiego Potoku, Žabiu Bielovodskú dolinu a Rovienkovú dolinu. Po zaniknutí ľadovcov sa Bielovodská dolina stala učebnicovou ukážkou ľadovcovej krajiny v tzv. postglaciálnej vývojovej etape. Má nádherné ľadovcové kary s karovými plesami, je typickým trógom s priečnym profilom v tvare písmena U, na viacerých miestach možno identifikovať morénové valy.

Koryto Bielej vody ►

Kráľovstvo javorov a límb

Javorová dolina

Meno krásneho listnatého stromu je na severnej strane Tatier veľmi obľúbené. „Javorové“ sú nielen štíty, poľana, potok a dedina, ale najmä krásna dolina. Javory sa však z jej okolia postupne takmer vytratili, zhoreli v javorinských hutách a lepenkárni.

Javorová dolina je jednou z dvoch veľkých dolín na severnej strane Vysokých Tatier. Je národnou prírodnou rezerváciou s rozlohou takmer 2 251 ha. Tvoria súčasť katastra Tatranskej Javoriny, ktorá leží v jej ústí do Podtatranskej brázd a tvorí východisko túr do okolia. Dolina dosahuje dĺžku vyše 10 km a na zeleno značkovaný turistický chodník stúpajúci do sedla Sedielko sa možno vydať len v letnej turistickej sezóne. Sedlo s nadmorskou výškou 2 376 m je najvyššie položené sedlo v Tatrách, do ktorého vedie turistický chodník.

Mohutnú, dávny ľadovcom premodelovanú dolinu od západu ohraničuje prevažne vápencový masív Širokej. Na opačnej strane sa týči hlavný hrebeň Vysokých Tatier tiahnuci sa od Malého Javorového štítu po Kopské

sedlo. Za touto zníženinou pokračuje hranica doliny po západnom hrebeni Belianskych Tatier. Podobne ako susedná Bielowodská dolina je aj Javorová dolina rozvetvená, avšak v porovnaní s ňou na opačnej, teda východnej strane. Na západnej strane bočné doliny takmer chýbajú, pretože okrem veľkých žľabov sa do masívu Širokej zarezáva iba Zelená Javorová dolina so Zeleným Javorovým plesom. Zadná Javorová dolina predstavuje pramennú časť hlavnej doliny, podľa ohnutia však na mape vyzerá ako pravostranná bočná dolina. Na dne jej karu leží Žabie Javorové pleso. Za Suchým hrebeňom, ktorý vybieha z vrcholu Ľadového štítu, leží nevelká Suchá dolina. Za ďalším hrebeňom Ľadových veží je o čosi väčšia Čierna Javorová dolina s viacerými stupňovitými

▼ *Belianske Tatry z Javorovej doliny*

◀ **Potok Javorinka**

dolinkami a karmi. Za hrebeňom Sviniek sa nachádza Kolová dolina s Kolovým plesom. V dolnej časti sa ohýba na sever, a preto neústi do hlavnej doliny, ale do jej hlavnej odnože, ktorou je dolina Zadné Meďodoly.

Široká dolina Zadné Meďodoly oddeľujúca Vysoké a Belianske Tatry je turisticky prístupná modro značkovým turistickým chodníkom vedúcim do Kopského sedla. Jeho trasa sleduje starý pašerácky chodník, po ktorom pašeráci prevážali tovar medzi Poľskom a Uhorskom. Do doliny, ktorou preteká Meďodolský potok, sa vstupuje skalnou tiesňavou, ktorá sa nazýva Bránka. Jej horná časť je lúčna, takže kedysi tu pastieri pásli početné stáda oviec a hovädzieho dobytku. Okrem pastierov do doliny chodievali aj haviari, ktorí tu dolovali medenú rudu. Odtiaľ pochádza aj jej názov.

Javorovú dolinu preteká potok Javorinka. Dosahuje dĺžku vyše 19 km. Pramení na západnom svahu Ladového štítu v nadmorskej výške 2 250 m. Pohorie opúšťa v Tatranskej Javorine a pod Podspádmí vstupuje do prielomu cez Spišskú Maguru. Na dolnom

Kostol sv. Anny v Tatranskej Javorine ▶

konci prielomu ústi do Bielej vody ako jej pravostranný prítok.

Kniežacie experimenty

Čarovným miestom je ústie Javorovej doliny z pohoria, kde sa rozprestiera malebná Tatranská Javorina. Jej čaro umocňuje drevený Kostol sv. Anny zasvätený patrónke lesných robotníkov. Stavbu katolíckeho svätostánku financoval protestant Kristián Kraft von Hohenlohe-Öhringen podobne ako postavenie loveckého zámočku vedľa hotela Kolowrat. Pruskému kniežatu učarovala krása severných Tatier, preto v roku 1879 kúpil miestne pozemky, aby na nich nielen poľoval, ale aj nevidaným spôsobom experimentoval. Jeho pokusy pestovať v tatranských podmienkach cudzokrajné rastliny a zvieratá boli zväčša neúspešné, a preto tatranská príroda nemá takých exotických obyvateľov, akými sú napríklad sinajské kozorožce, americké bizóny či kaukazské jelene. Knieža Hohenlohe zostal Tatrám verný aj po smrti – v roku 1926 ho pochovali do hrobky na javorinskom cintoríne vedľa milovanej Otílie Lubraniec-Damskej.

Po stopách prvej tatranskej turistky

Dolina Kežmarskej Bielej vody

Dolina Kežmarskej Bielej vody je v mnohom iná ako ostatné tatranské doliny. Je skôr široká ako hlboká a okrem pramenných kotlov nie je ani taká strmá ako napríklad Malá Studená dolina. Má osobitú atmosféru a neobyčajne krásnu a príťažlivú tvár.

◀ *Kosodrevina v hornej časti doliny* *Chata pri Zelenom plese pod Jastrabou vežou* ▶

Dolina Kežmarskej Bielej vody je najvýhodnejšou dolinou vo Vysokých Tatrách. Najvýhodnejší prístup do doliny vedie od autobusovej zastávky Biela Voda na Ceste slobody. Turistom slúži žltá značkovaný turistický chodník smerujúci k Chate pri Zelenom plese, ktorý sa končí na vrchole Jahňacieho štítu. Ďalšia prístupová cesta vychádza z Tatranských Matliarov. Je označená modrými turistickými značkami a cez Kopské sedlo vedie do doliny Zadné Meďodoly. Dolinu pretína aj červená turistická trasa tvorená najvýhodnejším úsekom Tatranskej magistrály, na ktorú od Bieleho plesa nadväzuje zeleno značkovaný turistický chodník smerujúci do Doliny Siedmich prameňov a končiaci sa v Tatranskej Kotline.

Vzhľad Doliny Kežmarskej Bielej vody je daný polohou na rozhraní Vysokých a Belianskych Tatier. Na západnej strane ju ohraničuje mohutná skalná hradba Lomnického štítu a najvýhodnejšej časti hlavného vysokotatranského hrebeňa. Výrazne odlišný charakter má oveľa nižší východný hrebeň Belianskych Tatier. Rozvodie z neho zbieha na juh a pokračuje po chrbte nízkeho izolovaného vrchu Stožky. Na jeho východnej strane leží Dolina Siedmich prameňov. Dolina Kežmarskej Bielej vody po ústie do Popradskej kotliny meria

takmer 10 km. Spolu s bočnými dolinami zaberá plochu 17,5 km².

V pramennej časti doliny sa nachádzajú tri veľmi odlišné dolinové odnože. Najzápadnejšia Dolina Zeleného plesa má najbizarnejší vzhľad, ktorý vytvára mohutná skalná kulisa štítov najvýhodnejšej časti Vysokých Tatier. Impozantná je najmä severná stena Malého Kežmarského štítu, ktorá je s výškou 900 m najvyššia v Tatrách. Horským krásavcom je protiľahlá štíhla Jastrabia veža. Podľa povesti sa na vrchole nedobytného končiara ligotal jagavý drahokam. Keď sa jednému odvážnemu mládenčovi podarilo vyštveraf až k nemu, štít sa zatriasol a chlapec s klenotom v ruke spadol do Zeleného plesa. Kameň vraj dodnes svetielkuje pod hladinou a podľa farby svetla pleso dostalo prívlastok „zelené“. Na jeho východnom brehu stojí Chata pri Zelenom plese, podľa staršieho pomenovania známa ako Brnčalova chata. Ako prvá stála v doline Egidova chata už v roku 1880. Postavili ju na severnom brehu. Dnešná murovaná turistická chata je v poradí tretia a slávnostne ju otvorili 27. augusta 1897. Od chaty možno pozorovať záver Doliny Zeleného plesa s extrémne visutými karovými stupňami ležiacimi vysoko pod hlavným vysokotatranským hrebeňom. V Medenej kotlině, do ktorej vrhá Lomnický

▲ *Dolina Kežmarskej Bielej vody zo serpentín pod Veľkou Svišťovkou*

štít dlhý tieň, sa sneh drží do neskorého leta. Niekedy biela kopa snehu dokonca pripomína firnovisko, inčiálne štádium ľadovca. Letný sneh v minulosti lákal na neskorú lyžovačku do Veľkej Zmrzlej doliny pod Baranými rohmi. Lyžiari si lyže vynášali na chrbtoch a strmý skalný prah, ktorým sa prepadáva vodopád, zdolávali pomocou fixných reťazí. Dnes je turisticky prístupná iba Červená dolina, ktorou vedie výstupová trasa na Jahňací štít.

Strednou z odnoží Doliny Kežmarskej Bielej vody je Dolina Bielych plies. Je menej členitá a skalnatá ako susedná Dolina Zeleného plesa. Vyššia je jej západná strana, kde

sa ostro dvíha pravidelná pyramída Jahňacieho štítu. Na opačnej strane vystupuje nevýrazná horská priečka vychádzajúca z Belianskej kopy. Dolinou vedie modro značkovaný turistický chodník smerujúci do Predného Kopského sedla. Ozdobou doliny je nádherné Biele pleso, pri ktorom sa končí, resp. začína Tatranská magistrála. Blízko jazera stála Kežmarská chata, až kým v roku 1974 nevyhorela. Najbližšie k Belianskym Tatram leží tretia odnož s názvom Predné Meďodoly. Turisticky neprístupná dolina má široké dno porastené kosodrevinou, ktorá sa strieda s alpínskymi lúkami. Očarujúca je najmä na prelome jari

a leta, keď kvetena rastúca na minerálne bohatom vápencovom podklade zakvitá pestrofarebnými kvetmi. V minulosti sa v doline pásol hovädzí dobytok a ovce.

Predné Meďodoly a Dolina Bielych plies sú „zavesené“ nad trógom Doliny Zeleného plesa, ktorý za ohybom nadväzuje na tróg Doliny Kežmarskej Bielej vody. Eadovec, ktorý ho v ľadových dobách modeloval, v čase najväčšieho zaľadnenia zostúpil do nadmorskej výšky 1 100 m, kde sa našli zvyšky koncovej morény. Dolinou preteká potok Kežmarská Biela voda, ktorý vzniká sútokom Zeleného a Bieleho potoka. Dosahuje dĺžku takmer 30 km a zbiera vodu z územia s rozlohou

30 km². Pri Kežmarku v Popradskej kotline ústi do Popradu.

Prvá tatranská turistka

Dolina Zeleného plesa bola v minulosti svedkom prvého známeho turistického výletu v Tatrách. Čarovné Zelené pleso si za cieľ v roku 1565 vybrala kežmarská hradná pani kňažná Beáta Laská. Za túto „trúfalosť“ ju jej manžel Albert Laský kruto potrestal. Uväznil ju vo veži kežmarského zámku. Z temného väzenia odvážnu ženu po šiestich rokoch oslobodil nový hradný pán Ján Reuber. Údajne ju v stave pomätenia odviezol do Košíc, kde nešťastná kňažná umrela.

Dedov ohryzok

Skalnatá dolina

Skalnatá dolina vyzerá, akoby sa nejaký obor zahryzol do Lomnického štítu. Po zahryznutí do skalného krku Deda, ako Tatraci prezývajú milovaný tatranský štít, zostala hlboká jazva v podobe Skalnatej doliny.

Skalnatá dolina tvorí neveľkú kotlovú zníženinu na juhovýchodnom ukončení rázsochy Lomnického štítu vo východnej časti Vysokých Tatier. Je národnou prírodnou rezerváciou s rozlohou 1 069 ha. Je „zavesená“ vysoko nad úpäťm pohoria a najlepšie prístupná z Tatranskej Lomnice. Dostať sa do nej možno pešo alebo kabínkovou lanovkou premávajúcou do stanice na spodnom okraji doliny. Popod lanovku hore svahom stúpa zeleno značkovaný turistický chodník. Dlhšia, avšak pohodlnejšia výstupová trasa vedie severnejšie po modrom turistickom chodníku, ktorý veľkým oblúkom obchádza Malú Svišťovku. Vlastná dolina nie je turisticky prístupná. Obdivovať ju však možno z nezvyčajného uhla – z okna visutej lanovky na Lomnický štít, ktorá sa bez jedinej podpory vznáša vysoko nad pôvabnou ľadovcovou dolinou. Iný zaujímavý pohľad poskytuje vyhlád-

ka z Lomnického sedla powyše hornej stanice sedačkovej lanovky. Spodnú časť Skalnatej doliny pretína Tatranská magistrála.

Skalnatá dolina je z mnohých hľadísk špecifická. Nevyniká rozmermi, nakoľko na rozdiel od susednej Malej Studenej doliny a Doliny Kežmarskej Bielej vody nesiahá až k hlavnému vysokotatranskému hrebeňu. Vyhlbila sa na koncovom svahu bočnej rázsochy Lomnického štítu. Nedosahuje dĺžku ani 2 km. V jej najvyššej časti sa nachádza stupňovitý kar s výstižným názvom Cmieter. Turisti a lyžiari doň nemajú prístup, preto je v ňom ticho ako na cintoríne. Ani vietor v tomto závetří neduje tak ostro ako inde v Tatrách. V susedstve tichého prírodného miesta pod Vidlovými vežami je však veľmi živo – územie padajúce na juh od Cmietera v zime až do neskorej jari okupujú stovky lyžiarov využívajúcich skvelý

▼ *Zimná panoráma doliny*

